

År 1939, innan Nefa. Redan 1935 började Philips att fundera på att anlägga en fabrik i Sverige. Platsen blev Norrköping och åkrarna och kolonilotterna vid Finspångsvägen, mitt emot det som något senare skulle bli bostadsområdet Haga. Bilden är tagen mot Finspångsvägen, innan byggnationen kom i gång. Matematiskkyrkan skimrar längst till höger.

I dag

är det megabyte och gigabyte som gäller. Utvecklingen inom IT-samhället går med rasande fart.

Men en gång i tiden var även radio och TV tekniska nymodigheter. Och där spelade en fabrik i Norrköping en stor roll.

Att det blev en fabrik i just Norrköping, berodde på en tilltagande oro för Adolf Hitler och hans Nazi-Tyskland. Inom Philipskoncernen anade man att Hitler inte skulle lämna Holland i fred.

En febril kapplöpning med tiden började och blickarna vändes mot Sverige och Norrköping. Här skulle Philips uppföra en fabrik, för att trygga den stora skandinaviska marknaden. Fabriken i Norrköping stod färdig i december 1939 och produktionen kom i gång i juni året efter. Då hade Holland redan kapitulerat.

den nya fabriken fick namnet Norrköpings Elektrotekniska Fabriker, eller Nefa, och huvudproduktionen bestod av radiomottagare.

Det är således 60 år sedan som den första radiomottagaren tillverkades vid Nefa, dagens Whirlpool.

En som var med och ansvarade för konstruktionen av den första radioapparaten är Georg Lie, 84, bördig från Lillehammer i Norge som kom till Norrköping midsommaren 1940. Då hade han tidigare flyttat från Norge, fått sin tekniska utbildning i Stockholm och jobbat en tid inom branschen.

– Philips annonserade efter folk som hade jobbat med radioteknik,

Foto: FREDRIK JONSON

Georg Lie, i dag 84 år, vid den första bärbara radioapparaten från Nefa med 90 volts anodbatteri, framtagen under tidigt 1950-tal. Radioapparaten ingår i en mindre donation från Nefa till Stadsmuseet.

Efter några år var Nefa uppe i över 800 anställda och man producerade tiotusentals och åter tiotusentals radioapparater vid de löpande banden.

”En febril kapplöpning med tiden började och blickarna vändes mot Sverige och Norrköping. Här skulle Philips uppföra en fabrik, för att trygga den stora skandinaviska marknaden.”

säger han. Det var ju det enda som fanns och många i min generation hade lekt med radio.

– Min första kristallmottagare byggde jag 1927.

Den första radioapparaten vid Nefa var en trerörs-mottagare för långvåg och mellanvåg. Ganska snart var företaget ett av de stora i Skandinavien och levererade exempelvis till märken som Dux och Stern & Stern. Georg Lie har också klara minnen av att Nefa-anläggningen byggdes på rekordfart.

– När vi satte i gång produktionen var det inte tak över hela fabriken, säger han. Och vi var omgivna av kolonilotter och åkrar.

Sakta men säkert steg produktionstakten och antalet anställda vid Nefa. Det första året var man 280 anställda som producerade 16 000 radioapparater på ett år. Några år senare var man uppe i över 800 anställda som producerade tiotusentals och åter tiotusentals apparater vid de löpande banden.

tillverknigen av radioapparater var dominerande under åren kring andra världskriget, men pågick ända fram till slutet av 60-talet.

Ett flertal av Radiotjänsts klassiska sändningar på 1940-talet, exempelvis fotbollsreferat med Sven Jerring, kunde genomföras med hjälp av utrustning från Nefa.

När transistorapparaterna började dyka upp på marknaden på 50-talet, blev det givetvis även en produkt för Nefa.

Genom massstillverkning kom de bärbara transistorapparaterna att finnas i det flesta svenska hem.

– Det var en stor förändring när den kom, säger Georg Lie.

– Både tillverknigen och utbildningen av personal tog fart ordentligt.

På 1950-talet var turen kommen till TV-apparater. Vid Nefa satte produktionen av svart-vita mottagare i gång omkring 1955. Men då hade Georg Lie och hans kollegor redan laborerat med TV i flera år.

– 1951 byggde vi den första TV-mottagaren, satte upp en liten sändare och började sända internt, säger han.

– Som testbild hade vi ett uppochnedvänt snapsglas, men det gillades inte av alla.

När produktionen av svart-vita TV-apparater upphörde 1969 hade mer än 800 000 tillverkats vid Nefa, som några år senare bytte namn till Philips Norrköpingsindustrier AB. Tillverknigen av färg-TV hade satt i gång några år innan och pågick till slutet av 1980-talet.

Georg Lie gick i pension 1983 och hade då fungerat som både kvalitetschef och chef för konstruktionen.

I dag är det mikrovågsugnar som är den stora produkten.

LASSE SÖDERGREN

Juni 1940. Produktionen vid Nefa har precis kommit i gång, trots att fabriken ännu inte var färdigbyggd. I förgrunden ses den första radiomottagaren som tillverkades och som Georg Lie hade konstruktionsansvaret för.

Norrköpings Elektrotekniska Fabriker, eller Nefa hösten 1940. Philipskoncernens fabrik i Norrköping kom till efter en febril kapplöpning med tiden. På grund av krigshotet behövde holländarna en fabrik för att trygga den skandinaviska marknaden.

